

Rakennus- ja ympäristölautakunnan lausunto Lylyharjun tuulivoimaosayleiskaava ehdotuksesta

Rakennus- ja ympäristölautakunta 04.04.2023 § 33

Parkanon tekninen lautakunta pyytää lausuntoa Lylyharjun tuulivoimaosayleiskaavan luonnoksesta. Lylyharjun tuulivoimapuistohanke sijoittuu Kihniön, Kurikan ja Parkanon alueille. Kaavaprosessin kanssa samaan aikaan hankkeesta laaditaan YVA-lain mukainen ympäristövaikutusten arviointimenettely. Osayleiskaavalla tutkitaan YVA-menettelyssä tarkasteltua maksiratkaisua, joka on Parkanon kaupungin osayleiskaava-alueella enintään 3 voimalaa. Kaavaprosessin tavoitteena on laatia alueelle MRL 77 a §:n mukainen oikeusvaikutteinen osayleiskaava, jota voidaan suoraan käyttää tuulivoimaloiden rakennuslupien myöntämisen perusteena.

Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 290 metriä. Yksikköteho/voimala on 6-10 MW, jolloin hankkeen kokonaisteho olisi arviolta noin 60-140 MW. Tuulipuiston sähkönsiirto on suunniteltu toteutettavaksi joko V

Tuulipuiston tavoitteena on osaltaan edistää ilmastopoliittisia tavoitteita, joihin Suomi on sitoutunut. Osayleiskaavan suunnittelun tavoitteena on toteuttaa tuulivoimapuiston rakentaminen luonnonympäristön ominaispiirteet ja ympäristövaikutukset huomioon ottaen sekä lieventää rakentamisesta mahdollisesti aiheutuvia haitallisia vaikutuksia. Lisäksi osayleiskaavan tavoitteena on ottaa huomioon muut aluetta koskevat maankäytöntarpeet ja suunnitteluprosessin kuluessa muodostuvat tavoitteet.

Maakuntakaava

Kaava-alue on osoitettu Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 maaseutualueeksi. Suunnittelualueelle sijoittuu lisäksi tuulivoima-alue (tv1), voimalinja (z), kiviaineshuollon kannalta tärkeä alue (EoK), turvetuotannon kannalta tärkeä alue (Eot), turvetuotantoon liittyvä valuma-alue (tu) ja luonnon monimuotoisuuden ydinalue.

Yleis- ja asemakaava

Parkanon kaupungin alueella on voimassa rantaosayleiskaava, joka on hyväksytty vuonna 2000 ja kaavan muutokset 2013. Hankkeet läheisyyteen sijoittuu rantayleiskaavoitettu Iso Madesjärven eteläpää ja Iso-Somerojärven ranta-alue. Lähimmät ranta-asemakaavoitetut alueet ovat Iso-Madesjärven, Kolhonjärven, Vähä Madesjärven, Vähä Somerojärven ja Iso Somerojärven rannoilla. Parkanon alueella Iso-Somerojärven rannalla on 17 rakennettua lomarakennuspaikkaa ja Iso-Madesjärven rannalla 13 paikkaa. Lähin tuulivoimala sijoittuu noin 1,5 kilometrin päähän näistä.

Tuulivoimaloiden vaikutukset alueen maisemaan

Tuulivoimapuiston rakentaminen muuttaa väistämättä olemassa olevaa maisemakuvaa välttämättömällä vaikutusalueella. Metsäinen alue muuntuu avoimemmaksi, kun uusia huoltoteitä rakennetaan ja vanhoja metsäautoteitä parannetaan. Voimaloiden pystyttäminen vaatii puuston raivaamista 6x180 metrin alueelta.

Voimaloiden läheisyydessä maisemassa tapahtuva muutos on suuri. Lisäksi muutoksen kokemiseen vaikuttaa voimaloiden aiheuttama varjostus ja roottoreista kuuluva ääni.

Kaava-alue ei ole valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Kaava-alueelle ei sijoitu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita merkittäviä rakennetteja kulttuuriympäristöjä. Alueella ei ole kiinteitä muinaisjäännöskohteita eikä muita kulttuuriympäristökohteita. Varsinaiselle kaava-alueelle ei sijoitu asuin- tai lomakiinteistöjä.

Tuulivoimapuiston vaikutuksia maisemaan on arvioitu vyöhykkeittäin. Välittömänä vaikutusalueena pidetään etäisyyttä 0-200 metriä voimaloista, lähialueena 0-7 km, välialueena 7-14 km ja kaukoalueena 12-25 km. Voimaloiden vaikutusta ja näkyvyyttä arvioidaan vain kyseisen hankkeen osalta. Kaavaselostuksessa kohdassa 8.16 on käsitelty yhteisvaikutuksia alueen muiden voimalahankkeiden kanssa. Alle 20 kilometrin etäisyydelle sijoittuu 8 voimalahanketta, 10 km etäisyydelle 3 voimalahanketta. Kaava-aineistossa ei ole esitetty kuva-aineistoa siitä, että miten lähialueiden voimalat näkyvät toisiinsa nähden. Osiossa on arveltu joitain pisteitä, joihin kaikkien lähialueiden voimalat saattavat näkyä katselupaikasta riippuen. Oletettavia paikkoja ovat Lylyharjun ja Mäntyperän välinen alue, Koskue, Yli-Koskue ja Vekaraperän ja Korpikulan avoimet peltoalueet, luoteessa yhteisvaikutuksia muodostuu lähinnä Lylyharjun ja Takakangas-Pihlajaharjun välille Luomankylään ja Kuivasjärvelle. Tälle alueelle molempien voimala-alueiden näkyminen on arveltu olevan hyvin kapeaa ja paikottaista ja ollen mahdollista vain avoimilta alueilta. Kuivasjärvellä näkymäalueet ovat laajemmat ja voimalat voivat näkyä molemmilta alueilta kohtalaisesti. Näkymäalueita on arvioitu nykyisen tilanteen mukaan, mutta maiseman luonne voi muuttua metsähakkuiden seurauksena, jolloin voimaloiden yhteisvaikutukset voivat korostua.

Vaikutukset luontoon, lintuihin, eläimiin

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksessä todettiin 12 arvokasta luontokohdetta. Kaava-alueen läheisyydessä sijaitsee laaja-alainen ja alueellisesti merkittävä soidensuojeluohjelman kohde Iso-Ristineva. Täällä esiintyy vaateliaampaa suolintulajistoa. Iso-Ristineva ja läheinen Lylyneva on luokiteltu Pirkanmaan alueella maakunnallisesti tärkeiksi lintualueiksi (MAALI) juuri pesimälajistonsa vuoksi. Siellä oleskelevia lajeja on kapustarista, teeri, uhanalaiseksi luokiteltu riekko ja liro. Vesilinnuista alueella oleskelee sinisorsa, laulujoutsen, tavi ja telkkä. Alueella on myös metsoja ja teeriä. Hankeen merkittävämmäksi pesimälinnustoon kohdistuvaksi haittavaikutuksiksi arvioidaan rakentamisen aiheuttamat elinympäristön muutokset ja tuulivoimaloiden aiheuttama häiriövaikutus, joka on pitkäaikainen. Iso-Ristinevan ja Lylynevan alueelle ei kohdistu suoria muutoksia, mutta rakentamisvaiheen melu ja muu häirikö voivat silti karkottaa pesimälinnustoa alueelta. Muuttolintujen osalta törmäminen voimaloihin saattaa olla mahdollista. Suunnitellun tuulipuiston linnustovaikutuksista yksi merkittävimmistä on kurjen syysmuutto. Hankealue on muuttoreitistä nähden itäpuolelle, jonka kautta arvioidaan vuosittain muuttavan noin 20 000 kurkea. Lylyharjun alue sijoittuu arviolta noin 30 kilometriä pääväylän länsipuolelle. Päämuuttoreitin leveys on noin 80 kilometriä ja sen tarkka sijainti vaihtelee vuosittain vallitsevan tuulensuunnan mukaan. Pääosin kurjet lentävät vaikutusten arvioinnin mukaan voimaloiden yläpuolelle. Vaikutukset arvioidaan vähäisiksi.

Meluvaikutukset

Tuulivoimaloiden äänen leviäminen ympäristöön on vaihtelevaa ja riippuu tuulen suunnasta ja nopeudesta. Melun kokeminen on myös subjektiivista eikä sille ole absoluuttisia desibelirajoja. Lähimmät vapaa-ajanrakennuskohteet sijaitsevat 1,5 kilometrin päässä tuulimyllyistä.

Meluumallinnuksen mukaan tuulivoimaloiden melu ei ylitä 40 dB ohjearvoja yhdenkään asuin-tai lomarakennuksen kohdalla.

Edellinen lause ei tietysti poista sitä asiaa, että voimaloiden aiheuttama ääni saattaa silti olla häiritsevää, vaikka mallinnuksen ohjearvot eivät ylity, koska kokemus on subjektiivinen.

Vaikutukset alueen kiviaineksiin

Vaikutusten arvioinnissa yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön on kiinnitetty vain vähän huomiota alueen kiviaineshuoltoon. Alueen tiestön rakentaminen, kunnostaminen ja voimaloiden rakentaminen edellyttävät kuitenkin huomattavia kiviainesvaroja. Maakuntakaavassa on Sikamäki osoitettu kallionottoalueeksi ja alueella on myös lupa kallioaineksen ottoon. Nykyistä kallionottoaluetta ei ole kuitenkaan merkitty osayleiskaavaan. Osin Sikamäki on osoitettu luo-1-alueena, mutta kaavaan tulisi merkitä ainakin luvan mukainen maa-ainesten ottoalue. Osayleiskaavassa on sen sijaan osoitettu uusi kiviainesten ottoaika kaava-alueen eteläosaan.

Sähkösiirto

Alustavan suunnitelman mukaan tuulipuisto liitetään kaava-alueen länsipuolella olevaan Fingrid 110 kV voimajohtoon (VE A) tai rakennetaan uusi 110 kV ilmajohto Seinäjoki-Rännäri voimajohdon viereen, millä liitytään Fingridin Rännäriin sähköasemaan (VE B). Myös muita vaihtoehtoja tutkitaan muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Suunnitelmat tarkentuvat hankkeen jatkosuunnittelun aikana.

Yhteenveto

Parkanon kaupungin alueelle laadittavassa osayleiskaavassa alueen eteläosaan on sijoitettu uusi maa-ainesten ottoalue. Alueella sijaitsevaa maakuntakaavaan merkittyä kallionottoaluetta Sikamäki ei ole merkitty osayleiskaavan karttaluonnokseen. Alue tulisi merkitä karttaan. Alueella on myös olemassa ottolupa, jolloin sitä voisi hyödyntää mm. alueen tiestön rakentamisessa.

Parkanon kaupungin alueelle sijoittuvalla kaava-alueella ei ole valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä luontokohteita tai suojelukohteita. Kaava-alue ja lähiympäristö kuitenkin toimii ja palvelee useiden eläinten ja lintujen asuin- ja pesimäalueena sekä ihmisten virkistys- ja retkeilyalueena. Alueella harjoitetaan metsäsätystä ja kalastusta. Alue on maisemallisesti joko rakentamatonta tai hyvin satunnaisesti rakennettua metsäaluetta, lukuunottamatta Iso-Somerojärven ja Iso-Madesjärven rannoille sijoittuvia lomarakennuspaikkoja.

Hankeella on väistämättä vaikutuksia alueen eri osa-alueisiin, maisemaan, luontoon, eläimistöön ja virkistyskäyttöön. Koska Suomen energiapolitiikan seurauksena tuulivoimarakentaminen on voimakkaasti kasvanut ja useita eri hankkeita on Parkanon sekä lähikuntien alueilla suunnittelussa, kaavoituksessa ja osa jo valmiitakin, niin hankkeiden yhteisvaikutusten arviontiin tulisi panostaa ja selvityksiä tehdä kattavammin myös tästä näkökulmasta, erityisesti näkemäanalyysin ja maisemavaikutusten suhteen. Vaikutusten arvionnit keskittyvät liiaksi vain yksittäisen hankkeen ympärille.

Oheisaineistona:

Lylyharjun tuulivoimaosayleiskaavan karttaluonnos

Kaavaselostus

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Näkymäalueanalyysi ja valokuvasovitteet

Tuulivoima-alueen arkeologinen inventointi
Linnusto ja luontoselvitys
Lylyharju melumallinnusraportti
Välkeselvitys
Natura tarvearviointi
Lepakkoselvitysraportti
Asukaskysely yhteenveto
Sähköisen karttakyselyn yhteenveto
Sijaintikartta
Lausuntopyyntö tuulivoimaosayleiskaavaluonnoksesta

Valmistelija:
rakennustarkastaja Raisa Karinsalo-Manninen p. 044 7865 651

Esittelijä	Rakennustarkastaja Raisa Karinsalo-Manninen
Päätösehdotus	Rakennus- ja ympäristölautakunta toteaa, että jokaisella tuulivoimahankkeella on merkittäviä vaikutuksia ympäristöönsä. Parkanon ja lähikuntien alueella on suunnittelussa, kaavoituksessa ja rakentumassa useita eri toimijoiden hankkeita yhtä aikaisesti. Hankkeiden yhteisvaikutusten arvioiminen vaikuttaa usein riittämättömältä ja siitä on työlästä saada selvää kaava-aineiston perusteella. Lähialueiden tuulivoimalahankkeiden yhteisvaikutuksista tulee esittää kattavammat näkemä- ja maisema-analyytit. Kaavakarttaan tulee lisätä jo olemassa oleva Sikamäen kiviaineksen ottoalue.
Käsittely	Keskustelun kuluessa tuli esiin asioita, jotka tulee myös huomioida kaavoituksessa: Lintujen muuttamisen aikainen törmäysriski tulisi huomioida esim. lapojen värityksellä. Voimakkaan kasvihuonekaasun rikkiheksafluoridin haitat/ mahdollinen vuotaminen, tulee huomioida ilmastonmuutoksen aiheuttajana. Lautakunta toteaa että kaupungin tulisi varata tuulivoima-asioiden valmisteluun resurssien riittävyys, kaavoituspäätöksiä tehdessään.
Päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti, lisättyinä käsittelyssä esille tulleet asiat.

Rakennus- ja ympäristölautakunta 01.10.2024 § 104
145/10.03.02/2022

Parkanon tekninen lautakunta pyytää lausuntoa Lylyharjun osayleiskaavaehdotuksesta. Osayleiskaavan alueelle suunnitellaan enintään 3 tuulivoimalan rakentamista.

Viranomaisen on arvioinut, miten Lylyharjun tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta 14.6.2023 annettu perusteltu päätelmä (PIRELY/7148/2021) on otettu huomioon osayleiskaavaehdotuksessa;

"Ympäristövaikutusten arviointiselostus täyttää YVA-lain (252/2017) 19 §:n ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen (277/2017) 4 §:n mukaiset arviointiselostuksen sisältövaatimukset, ja se on käsitelty YVA-lainsäädännön vaatimalla

tavalla. Arviointiselostus on laadittu ottaen huomioon hankkeen arviointiohjelma sekä riittävällä tavalla erinäiset selvitykset ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto (PIRELY/7148/2021, 13.9.2021). Joitain puutteita ja täydennyksiä yhteysviranomaisen on kuitenkin ilmoittanut kaavaehdotuksen tarvitsevan”.

Perustellussa päätelmästä tehdyssä tiivistelmässä kohdassa 2 yhteysviranomaisen arvioi, että alueella esiintyvään uhanalaiseen petolintulajiin kohdistuvien merkittävien negatiivisten törmäysvaikutusten takia kumpikaan hankevaihtoehtoista VE1 tai VE2 ei ole sellaisenaan toteuttamiskelpoinen. Myös vaihtoehtoon VE3 liittyy epävarmuuksia lajin reviirinkäytöstä. Mikäli hankkeessa edetään vaihtoehdolla VE3, tulee toteuttaa maastohavainnointiin perustuva törmäysvaikutusten arviointi Metsähallituksen ohjeistuksen ja lausunnon mukaisesti. Rakennus- ja ympäristölautakunta myös on edellisessä lausunnossaan nostanut esille tuulivoima-alueiden yhteisvaikutuksiin liittyviä asioita, huolta muuttolintujen törmäysriskistä Pohjois-Parkanoon ja ympäristökuntiin muodostuvan tuulivoimala rintaman johdosta. Kaavanlaatijan vastine asiaan on, että Parkanon kaava-alueen osalta ei ole sellaista törmäysriskiä, etteikö kaava-alue itsessään olisi toteuttamiskelpoinen. Tähän ei kuitenkaan ole esitetty tarkempia perusteita, miksi Parkanon kaava-alueella ei törmäysriskiä ole. Kihniön ja Kurikan alueiden osalta tarkastelu jatkuu omien kaava-prosessien yhteydessä.

Tiivistelmän kohdassa 4, alakohta 5,6; yhteysviranomaisen toteaa, että maiseman osalta arvioinnit ovat laadittu kokonaiskorkeudeltaan 290-metrisillä voimaloilla, jotka siten vastaavat suunniteltuja voimaloita. Etäisyysvyöhykkeitä on myös laajennettu ympäristöministeriön oppaan (Weckman 2006) mukaisista vastaamaan mittakaavaltaan suurempien voimaloiden vaikutuksia. Vaikutusten arvioinnissa painotetaan lähialuetta (0–7 kilometriä) ja välialuetta (7–14 kilometriä). Yhteysviranomaisen pitää tätä hyvänä asiana, mutta huomauttaa etäisyysvyöhykkeiden kilometrimäärien epätarkkuuksista.

Yhteysviranomaisen toteaa myös, että jatkosuunnittelussa maisemavaikutusten arviointia on täydennettävä Vähä-Madesjärven alueelta ja otettava tarvittaessa käyttöön Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnon mukainen lieventämiskeino, jossa voimaloiden napakorkeutta tai määrää vähennetään. Kaavanlaatija on vastineessaan todennut, että Parkanon alueen kolmella voimalalla ei ole merkittäviä vaikutuksia Madesjärvien alueen maisemaan. Kaavaselostuksen kuvan 8.19 perusteella voidaan tämän toteamuksen olevan vähättelevä. Tuulivoimalat tulevat näkymään Iso-Madesjärven ranta-alueille merkittävästi.

5.5.2017/252 (Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä)
Ympäristövaikutusten arvioinnin huomioon ottaminen lupamenettelyssä ja luvassa

25 § (19.6.2019/768)
Arvioinnin huomioon ottaminen lupamenettelyssä

Tässä laissa tarkoitettua hanketta koskevaan lupahakemukseen on ennen päätöksentekoa liitettävä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä.

Viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän

sekä valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät 29 §:ssä tarkoitetut kansainvälistä kuulemistä koskevat asiakirjat.

Oheisaineistona:

Lylyharjun osayleiskaava ehdotus kartta

Kaavaselostus

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Näkemäalueanalyysi ja havainnekuvat

Argeolodinen inventointi

Linnusto ja luontoselvitys

Melumallinnusraportti

Välkeselvitys

Natura tarvearvio

Lepakkoselvitys

Asukaskysely yhteenveto

Sähköisen karttakyselyn yhteenveto

Perustellun päätelmän huomioiminen

Kaavoittajan vastineet

Lausuntopyyntö

Valmistelija:

rakennustarkastaja Raisa Karinsalo-Manninen p. 044 7865 651

Esittelijä

Rakennustarkastaja Raisa Karinsalo-Manninen

Päätösehdotus

Rakennus- ja ympäristölautakunta toteaa, että päätösvaltaisen viranomaisen toimesta on todettu, että arviointiselostus on tehty YVA-lain (252/2017) 19 §:n ja valtioneuvoston asetuksen (277/2017) 4 §:n mukaisesti ja täyttää näiden mukaiset sisältövaatimukset ja arviointiselostus on käsitelty yva-lain vaatimalla tavalla. Tiivistelmästä (Lylyharjun tuulivoimahanke, perustellun päätelmän huomioiminen Parkanon osayleiskaavatyössä 2.8.2024) nousee kuitenkin esille tarkennusta vaativia asioita, kuten lintujen törmäysriskin arviointi sekä Iso-Madesjärven maisemavaikutusten arviointi. Näihin kaavanlaatija ei ole vastineessaan antanut riittävän perusteltuja ja selventäviä vastauksia. Rakennus- ja ympäristölautakunta toteaa, että näiden osalta asiaa tulee vielä tarkentaa. Lisäksi kaavoituksessa tulee ottaa huomioon, että suojellun suuren petolinnun reviiri ulottuu tuulivoima-alueelle ja sähkönsiirtolinjat tulee sijoittaa samaan käytävään muiden tuulivoima-alueiden siirtolinjojen kanssa.

Merkitään että Pasi Pentti poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 18:45.

Päätös

Hyväksyttiin yksimielisesti.